

Izhodišča za pripravo Programa razvoja podeželja 2014-2020 s poudarkom na aktivnem upravljanju NATURA 2000 območij

Dr. Marija MARKEŠ

vodja Sektorja za podeželje na Ministrstvu RS za kmetijstvo,
gozdarstvo in prehrano

Ljubljana, 17. november 2010

»Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje«

Izhodišča Slovenije za SKP po letu 2013

- Izhodišče: **strateški nacionalni cilji**, tudi v povezavi s cilji Strategije Evropa 2020, in sodobno razumevanje vloge kmetijstva.
- Prihodnja SKP mora tudi prispevati k ustvarjanju **primerljivih in dolgoročno stabilnih razmer za gospodarjenje za vse proizvajalce na skupnem trgu EU**. Zastavljene cilje je mogoče uresničiti le ob pogoju, da se **vsaj do leta 2020 zagotovi primeren obseg sredstev za SKP**.
- **Ustrezen dohodek ter dohodkovna stabilnost**, ki ju zagotavlja I. steber, sta pomembna za doseganje večnamenskosti kmetijstva, kot tudi **eden od osnovnih pogojev za razvojna razmišljanja in dejanja**, v kar je potrebno še v večji meri usmeriti ukrepe II. stebra.
- Slovenija zato podpira **ohranitev SKP v sedanji dvosteborni strukturi, s skupnimi pravili in mehanizmi**.

Izhodišča Slovenije za SKP po letu 2013

- Prihodnja SKP mora torej ustvariti **učinkovit okvir za vodenje kmetijske politike v EU in izvajanje strateških nacionalnih ciljev razvoja kmetijstva**, hkrati pa ponuditi **odgovore na nove izzive**. Med njimi je okolje zagotovo ena pomembnejših tem.
- Bistvena je nadaljnja krepitev evropskega agroživilskega modela, pri čemer je potrebno jasno poudariti **primarno vlogo proizvodnje hrane**. Hkrati je potrebno krepiti **večnamensko vlogo kmetijstva** v smislu zagotavljanja številnih javnih dobrin kmetijstva.
- Zavedati se moramo, da brez poudarjenega proizvodnega vidika v Sloveniji ne bomo dosegali drugih ciljev.
- Ob novih izzivih bi bila trajnostna **kmetijska pridelava v Sloveniji brez učinkovitih podpor SKP ogrožena**.

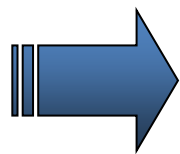
Vloga politike razvoja podeželja znotraj prihodnje SKP po 2013

- V prihodnje politika RP postaja **ključna za doseganje ciljev SKP**. Nujen razmislek o **določenih prilagoditvah novim ciljem in konceptu trajnostnega kmetijstva**.
- Tudi po letu 2013 morajo biti cilji politike usmerjeni v :
 - **konkurenčnost v kmetijstvu in z njim povezanih panogah,**
 - **zagotavljanje javnih dobrin iz kmetijstva – torej tudi okolja,**
 - **zagotavljanje vitalnosti širše podeželske skupnosti.**
- Nadgradnja z naslednjimi **poudarki**:
 - podpore **majhnim kmetijam,**
 - **ustrezna raba virov** in uspešno **povezovanje izzivov varstva narave z gospodarjenjem** na gorskih in hribovskih območjih ter območjih zavarovane narave, NATURA 2000,
 - nadgradnja ukrepa OMD z **razvojnimi ukrepi.**

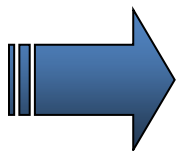

Vloga politike razvoja podeželja znotraj prihodnje SKP po 2013

= **ustrezna kombinacija** ukrepov v okviru območij **OMD** in **kmetijsko okoljskih** ukrepov + ukrepov pospeševanja **konkurenčnosti** ter **socialnih ukrepov** (za majhne kmetije).

- Politiko razvoja podeželja želimo narediti še bolj konsistentno ter zagotoviti **sinergijo z ostalimi politikami** na podeželju.
- Izhodišče pri tem je, da je ta politika razvila **potrebni mikro občutek** za spodbujanje **celovitega razvoja** vasi in podeželskih gospodarstev.
- Ohranitev politike **v evropskem kontekstu**. Vendar DČ omogočiti, da ukrepanje prilagodijo **lastnim specifičnim razmeram**.

Vlada RS je uradna izhodišča do SKP po 2013 sprejela 29.7.2010.

Politika razvoja podeželja na območjih NATURA 2000

NATURA 2000 in kmetijstvo:

- Slovenija ima od vseh članic EU **največji delež ozemlja**, vključenega v območja NATURA 2000, in sicer 35,5 %.
- Ta delež je pri večini držav **manjši od 25 %** - večji je le še pri treh drugih državah EU (Bolgarija: 34,0 %, Slovaška: 28,9 % in Španija: 28,1 %).
- **Delež kmetijskih zemljišč** v uporabi, ki se nahajajo na območjih NATURA 2000, znaša 22,3 %, kar je največ v EU.

Območja NATURA 2000 – cca. 36 % celotnega ozemlja RS

V NATURI 2000 je 30 % kmetijskih in gozdnih površin.

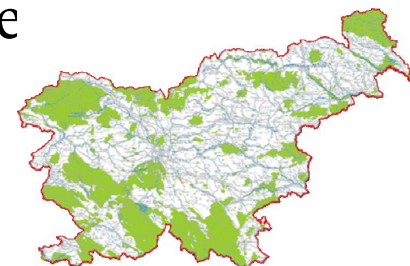

Kot država članica EU, ki ima izredno visok delež območij NATURE 2000 in s tem zakonske obveznosti iz naslova aktivnega upravljanja teh območij, Slovenija ne podpira trenda, da se pretirano krepi pomen neformalno zavarovanih območij (sklenjene linearne ali povezovalne strukture, koridorji ipd.) na račun razvoja ustreznih inštrumentov za upravljanje razglašanih območij NATURA 2000 in drugih zavarovanih območij.

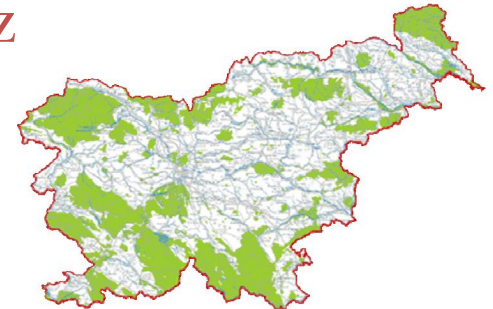
Politika razvoja podeželja na območjih NATURA 2000 – koncept aktivnega upravljanja

- Slovenska kmetijska politika uveljavlja **večnamensko kmetijstvo** in bo z vsemi razpoložljivimi sredstvi podprla njegov trajnostni razvoj. **Ob tem pa pričakuje aktivno podporo drugih politik, zlasti okoljske in socialne.**
- Slovenija se zavzema, da okoljske vsebine (kot so OMD plačila, NATURA 2000, območja visoke naravne vrednosti – HNV), ki se trenutno spodbujajo v okviru politike razvoja podeželja, **ostanejo ključne vsebine II. stebra SKP.**
- V primeru območij NATURA 2000 razlog za to izhaja iz pričakovane spremembe formalnega statusa območij NATURE 2000 v RS **v letu 2014** in s tem povezanih zahte **aktivnejšem upravljanju** teh območij.

Politika razvoja podeželja na območjih NATURA 2000 – koncept aktivnega upravljanja

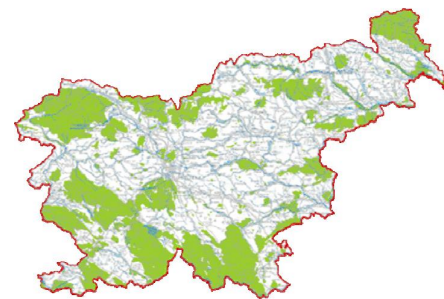
- Politika razvoja podeželja bi zato morala prednostno obravnavati tiste kmetovalce, ki želijo **kmetovanje povezati z varstvom narave in okolja na teh območjih** (storitev zagotavljanja javnih dobrin – npr. negovanje kulturne krajine, monitoring).
- S tem bi spodbudili **okolju prijazno mikro-podjetništvo** in **diverzifikacijo dohodkov** iz nekmetijske dejavnosti (*t.j. nastanek novih delovnih mest*) tudi na teh območjih. Enak koncept bi veljal tudi za aktivno upravljanje z gozdovi.
- Podlaga za aktivno upravljanje = **UPRAVLJAVSKI NAČRTI** za kmetije na območjih NATURE 2000.
- Vse bolj pa se kaže tudi potreba po povezovanju z drugimi okljskimi vsebinami – nitrarna direktiva, vode, z območja...

Politika razvoja podeželja na območjih NATURA 2000 – koncept aktivnega upravljanja

Če strnemo...

- Slovenski predlog je ohraniti izplačila za izvajanje NATURA 2000 v II. stebru SKP, pri čemer bi skozi upravljalvske načrte za kmetije plačevali storitve oz. delo, ki bi ga za namen upravljanja območij NATURE 2000 opravil kmet.
- Na ta način bi vključili in vzpodbudili kmete za opravljanje zadev, ki so hkrati javno dobro in ki bodo istočasno koristna zanj.

Politika razvoja podeželja na območjih NATURA 2000 – koncept aktivnega upravljanja

- Ključna novost je nadomestitev koncepta izravnave dodatnih stroškov in izpada dohodka kot posledico sprejetih obveznosti« (=odškodnina) s konceptom »aktivnega upravljanja«. Namesto odškodnine bi kmetu plačevali »management« oz. aktivno, sonaravno upravljanje za ohranitev okolja pomembnih območij (=storitev zagotavljanja javnih dobrin).

Politika razvoja podeželja na območjih NATURA 2000 – koncept aktivnega upravljanja

Namesto zaključka:

- Glede na prekrivanje različnih zavarovanih območij in resornih politik na kmetijskih zemljiščih bo potrebno vzpostaviti takšen sistem, da bo z **enim upravljavskim načrtom** možno celovito zajeti zahteve upravljanja na teh zemljiščih.
- Zahteve upravljanja bodo morale biti opredeljene na **razumljiv** in **jasen** način **TUDI s strani predlagateljev**.
- Potrebna bo **jasna diferenciacija območij** NATURA 2000 – ponekod bo za doseganje zastavljenih ciljev potreben aktivnejši pristop – **izdelava natančne karte zahtev na kmetijo natančno**.
- Zagotoviti bo potrebno **deljeno finančno odgovornost** za aktivno upravljanje območij NATURE 2000 **med resornimi organi**.

